

Austro-ugarske vojske ušle u Plevlje.

Brzobjavne vijesti.

Iz Italije.

Cadorna protiv odaslanja četa na Balkan.

Lugano, 2. decembra. (D. u.) U krugovima talijanske ratne stranke vlada bojazan, da se Cadorna i dalje opire odaslanju četa na Balkan. Talijansko novinstvo sutri je putovanju Kičenera u Italiju.

Talijanski parlament.

Zürich, 2. decembra. (D. u.) Prana vijestima iz Rima, Sonnino je jučer obrazložio prigodom otvorenja parlamenta diplomatske događaje koji nastaju iz objavljenih zelene knjige, te je spomenuo, da je također Italija potpisala londonski ugovor, koji isključuje posebni mir.

Iz Engleske.

Rusko odaslanstvo u Londonu.

London, 2. decembra. Rusko vojničko odaslanstvo, na čelu viceadmirala Rusina, koje je sastavljeno od carskih stošpkih časnika, stiglo je iz Petrograda u London. Svrha je ovome odaslanstvu, da konferira sa engleskom vladom o daljnjem vođenju rata.

Poraz Engleza u Mezopotamiji.

Genf, 2. decembra. Izvještaj engleskog glavnog stana iz Mezopotamije nije tako neugodan, kako ga opisuju talijanski listovi. Nu priprate turskog ratnog vodstva podale su Kičeneru povoda, da dade novu naloge stopu u Mezopotamiji. Kičeneru nije bilo drago, što je već početkom novembra Asquith javio, e će uskoro biti osvojen Bagdad. I sa vijestima iz Sueškog kanala nije Kičener niti najmanje zadovoljan. Vijesti, da engleski vojnici prijetaju sa turskima, ne odgovaraju istini.

Razno.

Glavosi o ministarskoj krizi u Francuskoj.

Berlin, 2. decembra. U vladinim se krugovima sve tvrdokornije šire glasine o ministarskoj krizi. Ako bi poduzeće u Solunu imalo svršiti porazom, onda će ne samo ministarstvo pasti, nego će biti kriza i u predsjedništvu republike.

Ententa na Balkanu.

Dogovaranja između Petrograda i Bukaresta.

Milan, 2. decembra. "Secolo" javlja iz Londona, da se između Bukaresta i Petrograda vode pregovori, radi dozvole prolaza ruskih četa, što su sakupljene u Besarabiji, kroz Rumunjsku. Dopsnik "Secola" tvrdi, da se radi o istoj stvari, što je ententa zahtijevala od Grčke. Diplomatska borba između entente i centralnih vlasti prenijela se sada u Bukarest. Ako je istinita vijest, da se već veliki broj uskih četa nalazi na rumunjskoj granici, onda je već moguće, da će ententa i ovdje uspjeli svojim zahtjevima. Budući dan donijet će nam neočekivanih događaja.

Pregovori sa Rumunjskom.

Stockholm, 2. decembra. "Djen" javlja, da će se ovih dana držati nekakvi pregovori na pogranjnoj stanici Ungheni između rumunjske vlade i zastupnika jedne velvlasti četvornog sporazuma.

Kopenhagen, 2. decembra. Londonski list "Star" javlja, da je između entente i Rumunjske sklopljen nekakvi ugovor. Na protiv pariski listovi izjavljuju, da je držanje Rumunjske nepouzdanu, te prijete Britaniju.

Ministarstvo u Rumunjskoj se ne će promijeniti.

Bukarest, 2. decembra. Ovdješnji list, koji je blizu vladi, javlja, da se u rumunjskom kabinetu ne će dogoditi nikakvih promjena. Ministarski predsjednik se je uvjerio, da su pristare ratne stranke htjeli promjenu ministarstva samo za to, da dobiju više upliva, radi česa se je odustalo od preuredbe ministarstva.

Stranke u Rumunjskoj ujedinjene.

Bukarest, 2. decembra. Predsjednik rumunjskog parlamenta, Pheredike, izjavio je u svom nastupnom govoru, da u Rumunjskoj između stranaka nema nikakvog nesporazumljenja. Svi su Rumunji opojeni istim duhom, te je onog dana, kada bude Rumunjska nastupila, biti stranke ujedinjene.

Engleska mornarica otputovala iz Soluna.

Solun, 2. decembra. Engleska mornarica, koja je sastojala iz jedanaest jedinica, a dosada je křižarila pred Solunom, otputovala je prema jugoistoku. Pred Solunom stoji samo francuski brodovi.

Odgovor Grčke ententi.

London, 2. decembra. (D. u.) "Times" donaje iz Atene: Odgovarajući na zahtjev entente, da se povuku grčke čete iz područja, što su ga zaposjeli aljirci izjavila je grčka vlada, da to drži nezveskivim, posto time nastaju druge poteškoće. Zahtijeva se, da se stvari u tu svrhu poseban odbor vjestaša.

Misija lorda Kičenera.

Iza kako je engleski lord Kičener putovao istok, svratio se u Atenu i obišao Italiju, poći će u Rusiju. Petrogradski "Den" piše o tomu ovako: Skorih će dana prispijeti u Petrograd lord Kičener, da konferira s ministrom rata i ministrom izvanjskih poslova. Nakon toga uputil će se Kičener k caru u glavni stan. Cilj je putovanja lorda Kičenera, da se glede operacija na istoku postigne jedinstveno istupanje među vladama četvornog sporazuma. U ovaj mah boravi ovdje engleska vojnička misija, koja će isto tako krenuti iz Petrograda u glavni stan, a zatim nastaviti put u Odesu. Misija nastoji, kako bi sklonila Rusiju na sudjelovanje u balkanskom ratu.

Rat na Balkanu.

Ruska ekspedicija na Balkan.

Köln, 1. decembra. "Kölnische Zeitung" javlja sa švicarske granice: "Secolo" javlja iz Rima: Ministar Sonnino je na 28. novembra dugo vremena konferirao s ruskim poslanikom, koji je oko 11 sati osavvano na konsulti. Vijećanje ticalo se u prvom redu odlaska ruskih četa za balkanske akciju. U istinu sada se potvrđuje, da je ruska ekspedicija za Balkan spremna, pa da će trupe ruske cara u najbrže vrijeme napasti tursko-bugarsku armiju. General Kuropatkin, koji je na čelu te ekspedicije, nalazi se s vojskom od prilike 150.000 ljudi između Ismaila i Kiliana na rusko-dunavskoj obali rumunjske granice, a daljnjih 150.000 ljudi čeka spremno na odlazak u Odesi. Napadaj uslijedit će istodobno s kopnene i sa morske strane. Druga ruska flota divizija i brojna sila podmornica blokirati će luke Varne i Lurgasa. U isto vrijeme će vlasti četvornog saveza radi dvostronog držanja Grčke u Solunu ustupiti operacijsku bazu protiv Bugarske.

Kopenhagen, 2. decembra. Prama vijestima iz Petrograda, šef ruskog izvanjskog ureda Gulkevici, izjavio je srpskom poslaniku u Petrogradu, Spaljakoviću, da Rusija nije u stanju pružiti pomoć Srbiji. Sazonov nije htio ovo sam osobno izjaviti, radi česa su nastale glasine, da misli odstupiti.

Glavosi iz razvaljene Srbije.

Milan, 30. novembra. Balkanski izvještaj "Secola" potvrđuje vijest, da je stigla saveznici u Makedoniji municija i dvije francuske baterije u Bitolj. Isto tako potvrđuje se vijest, da ide vojska Galwitzova u pomoć Bugarima u Makedoniju, da osvoje Bitolj. Srpski časnici pričaju o velikim gubicima, koje pretrpije Bugari u petdnevoj bici oko Pirota. Kralj je ustao svojoj bolešti zajasio kojine te odjurio u prve redove a vojnicima. Sada nema kralj druge misli nego da nadje junačku smrt usred svojih vojnika. Boj, da je uništena domovina, ponukala je srpskog spasielaja dr. Milana Uškokovića da počini samoubojstvo. U listu, koje je pisao prije smrti, izjavlja, da ne može preživjeti poloma svoje domovine. Kažu, da se Nijemci svuda sasna korektno ponašaju. [Rekvizicije plaćaju se novcem. U Beogradu izlazi već njezakni list. "Sirmo" mašno građansko dobiva hranu od vojničke oblasti. Pruska se uprava nije promijenila. Za ovim koncilijantnim postupjenjem nasluđuje se političke namjere. Šabi je ostao unatoč razočaranja, koje je Srbija doživjela pomoćnim akcijama četvornog sporazuma, pristala ententi.

Oč visoke je srpske političke ličnosti saznanje Magini, da je imala Srbija ugovor sa Grčkom i sa Rumunjskom za slučaj bugarske invazije. U ministarskom je vijeću još izjavio, da je jedini put, kojeg može još Srbija slijediti, taj, da ostane vjerna četvornom sporazumu i da pogine u slavi. Končno je srpski vojni ministar Bojovici izjavio Magrinju u Bitolju, da imade još srpske vojske i da će srpske čete nastaviti otpor do skrajnosti. Neprijatelj ju može potući na Kosovom polju kao prije 500 godina, ali ovog da će se puta Srbija prije oporaviti.

Mjerodavni njemački krugovi svude ovako o položaju i Srbiji. Srbima je prestao još najuzniji komad Makedonije, dok je najveći dio srpske vojske potisnut preko granica u stromašnu Crnu Goru i neprijateljski Albaniju. Izoleman prostor osvojen Srbijom spaja granice Bosne, Slavonije i Ugarske sa Bugarskom i tako je ostvaren spoj Bremena i Hamburga sa Carigradom i Bagdadom odnosno krajnjega sjeverozapada s istokom. Već davno projektiirani orijentalni ekspres imao je niti nještima Bremen-Hamburg-Berlin-Beč-Budimpešta-Bregrad-Nis-Sofija-Carigrad, a sva su ta mjesta sada u rukama centralnih vlasti. Široke pokrajine i teški planinski lanac, što se od Nove Varoš, Novoga Pazara i Pristine proteže prema Bugarskoj, dostalno je zalazje, što štiti spomenutu željezničku prugu i tako je zaista zadaća Njemačke i Austrije riješena. Dakako, obje ove države ne kane ostaviti Bugarsku bez nagrade i ne će dopustiti da ententina pomoć ne bude potpuno skršena. — Sve su to međudijim drugotne zadaće i bez svake sumnje je pola lakše od one prve. Prva je zadaća riješena u manjem roku od dva mjeseca, jer je Bugarska započela ofenzivnu dne 4. listopada, a vojske Austrije i Njemačke 6. istog mjeseca. Pronotrimo ti slabu silu entente i neodlučnost Rumunjske i Grčke, pa površ svega toga siao osudvjenjenje Francuza i Engleza, stono ih poslade, da na ljudem teritoriju koju krv za tudju Srbiju, sva je vjera, da se približava konac balkanske akcije.

Kako se ententa tješi.

Pariz, 2. decembra. "Pelit Parisien" javlja iz Soluna: Bugarske novine izjavljuju, da nakon osvajanja Makedonije bugarska vojska ne smije služiti trećemu. Ovaj način pisanja dokazuje, da se vidi, kako su Turci zaposjeli Traciju, gdje već u raznim gradovima namještili sedam divizija svoje vojske, dok carigradske novine pišu, da pitanje Tračije nije definitivno riješeno i da je Njemačka obćerala Turskoj, da će dobiti Traciju, kako je bilo godine 1911.

Iz Crne Gore u Drač.

Düsseldorf, 2. decembra. "Generalanzeiger" javlja iz Lugana: Konzuli

četvornog sporazuma iz Crne Gore preselono se u Drač.

Politički pregled.

Danas se je otvorio talijanski parlament, gdje će Salandra opet najaviti nove pobjede, da time usputa socijaliste, koji ne htjedose rata, jer su bili uvjereni da je Italija mogla postići mirnim putem, što neće ratom. Pred parlamentom dolazi ministarstvo praznih ruku, jer ne može ni diplomatskih uspjeha. Ako je Italija pristupila londonskom ugovoru, da neće sklopiti posebna mira, to je time htjela dokazati ententi, da je njezino nepovjerenje neopravdano. Ali uza sve to ententa vidi u Italiju čistog egoista, koji je mislio, da će u pomoć drugoj postići ono, što sam se nebi bio niti usudio pomisliti. Italija bi sada htjela uplesti se u balkanski rat, ali nije ni najmanje sigurna Grčke, koja zna, da joj najvredniji neprijatelj talijanski imperijalizam. Uopće talijanska politika igra ulogu pohlepnog, koji bi sve htio, ulagaajući, što manje od svojega.

Salandra bit će u parlamentu izvrgnut mnogim napadajima, jer je Italiju u ekonomskom i političkom pogledu u veoma uzdrmana. Parlament i odobro se osvoje, iz patriotizma sve zakonske osnove i pokazati još porjenje ministarstva, ali ne iz kakvog dubljega uvjerenja već radi one solidarnosti, koju izkazu sve narodnosti kad im je zemlja uzgrožena.

Grčka je odgovorila niti entente onako, kako je bio predviđeno. Da bi bila Grčka pristala bezuvjetno na sve predloge entente i izpraznila predjele zaposjednutu ententiniim četama, to bi time priznala svoju bojazan kakve ekonomske blokade i predala se, volens nolens, vlasti entente. Svakako Grčka nije htjela odbiti potpuno prijedlog entente, već pristupa, da se o tom pitanju još raspravlja, i time produljuje sve to više svoju odluku.

Najmodernije ratno oružje — stara iznašašća.

U kolikod je sigurno, da se sadašnji svjetski rat silno razlikuje u svakom pogledu od svojih prijašnjih ratova, koje spominje povijest, toliko će nas opet presentirati, da se tragovi iznašašća najmodernijeg ratnog oružja nalaze već u prošlim vremenima, i to prilično daleko unatrag.

Svako misli, da su primjerice svom udobnosti obremeni streljački jarcu zum najnovijega doba. A ipak nije tomu tako! Takova su skloništa bila poznata već oko godine 1405. pisu neke ratne knjige, mjerliku Kyesseru, te ih opisuju i crta. Dakako da nisu bila ta skloništa uređena poput modernih, i imala su, da pružaju zaštitu, kako Kyesser piše, samo starcima, vojdam i neiskusnima.

Tko bi mislio, da je jedno od najstrašnijih modernih oružja — torpedu — imalo već godine 1420. svoga pretetu? Te naime godine predložio mjerliku Ivan Fontana u svojoj knjizi sluku torpeda. Maleno je i siljasto vozilo, sa svih strana zatvoreno i providjeno sa dva postranska kormila, koja vire prema strazi. Među njima nalazi se izbočina i o nju privrženo už se trećim kormilom, koje pliva silobodno na vodi. To vozilo imade na prednjim strani ostar šilj, a napunjeno je barutom. Da bude izgled njegov za neprijatelja što strašnije, imade sprijeda dva velika oka tako te izgleda, gledano sa neprijateljske ladje, poput glave morske nemani. U vodi se giblje pomoću dviju raketa, koje vire iz njegova poklopa prema stražnjim strani i koje se prije gibanja upaljuju.

Slično su oružje ustalom već godine 1258. poznavali i Arapi.

Još čudnovatije zvuči, kad tujedmo, da su već u srednjem vijeku poznavali raspaljuju svu sličnog sastava poput nitroglicerina. Tko ga je iznašao, teško je ka-

